

אמין, חזר כעבור זמן־מה לדבריות, ואז נקבע לו סוג־בריאות חדש: כושר קרבי א'.

למה לא חברון?

במשך שנתיים וחצי שירת משה לוינגר בנח"ל בקיבוץ הדתי שעלבים ובקיבוץ פועלי־אגודת־ישראל חפץ־חיים. במקצועו הצבאי היה סוּר.

השירות עבר עליו בלי מאורעות מיוחדים, אך הוא היה חשוב לו כהוכחה ליכולתו להתאמן ולסבול כאחרים. הנער החלש מירושלים הוכיח את עצמו. אך לא היתה לו הזדמנות ללחום: במיבצע־קדש הוצבה יחידתו על הגבול הירדני השקט.

אחרי השרות הגיע לסדנתו הדתית האמיתית: ממלכתו של הרב צבי־יהודה הכהן קוק, ישיבת מרכז הרב בירושלים. הוא בילה בה חמש שנים.

"החילוקי בחיים החדשים", גילה לאחר מכן. בתקופה זו הכיר את האשה, שנתנה סופית כיוון לחייו: עולה חדשה מאמריקה, יפהפיה בעלת פנים אמריקאיות וזהרות, צעירה דתית בשם מרים, שהשתלמה כאחות. זוהי האשה שדחפה אותו לפעילות, ושכוננה אותו לאחר מכן. בניגוד לדעת הוריו, לעבר חברון, פעם, כשאמרה תירצה לוינגר על דרך בנה שזוהי "פנטזיה", השיבה מרים לוינגר בתקיפות: "זאת לא פנטזיה! זה חזון!"

שלוש שנים אחרי שנשא את מרים, ואחרי שהוסמך

גוש אמונים: מי? כמה? היכן?

ושלום להיפך". (המעלות מחזקתים, סיפרו של הרב עמיטל על מילחמת יום־הכיפורים.)

קוונדו קוק

הגוף השני שממנו מורכב הגרעין הפנימי של גוש־אמונים נמצא בישיבת מרכז הרב בירושלים. ישיבה זו פועלת מכוח הכאריזמה של העומד בראשה, הרב צבי יהודה הכהן קוק. צה"ל אינו מאפשר לבני ישיבה זו להתגייס בצורה מאורגנת, משום שהישיבה אינה כלולה במיסגרת ישיבות־ההסדר. חלק מבני הישיבה מתגייס לצה"ל בצורה עצמאית, אולם מרבית בני־הישיבה אינם משרתים כלל בצבא.

אצל צעירים אלה, הגדלים והמתחככים על בירכי ה־ציונות של הרב קוק, אומץ עלידי גוש־אמונים כאב הרוחני אינטנסיבית במיסגרת גוש־אמונים הם מוצאים ביטוי לתסביך, והשתחררות מסוימת ממנו.

הם גם מלגשים כשליחי־מיצווה של הגוש. ראש הישיבה, הרב קוק, אומץ עלידי גוש־אמונים כאב הרוחני של הגוש. מזכירות הגוש והמטות הלוחמים שלו אינם עושים צעד מבלי להתיעץ קודם ברב בן הרב, הסובל ממחלת־רגליים קשה. בני ישיבת מרכז הרב רואים עצמם כשליחי של הרב צבי יהודה קוק להמוני גוש־אמונים, וכשליחי הגוש בפני הרב.

החוגים הדתיים הרחבים אינם תומכים בגוש. החוגים הקיצוניים יותר אף אינם מכירים בציונות, קל וחומר בציונות־החלוצית, שבה דוגל גוש־אמונים. אין הם מסכימים לשיטות, הורות להם, של מילחמה בשדה, הפגנות והתנחלויות.

קשה להעריך את מיספרם המדויק של חברי ישיבות־ההסדר וישיבת מרכז הרב ובוגריהם. כיום משרתים ב־צה"ל 240 בחורי ישיבות־ההסדר. בכל ישיבות־ההסדר ולומדים כיום כ־500 תלמידים, ובישיבת מרכז הרב 300. ראשי הגוש עצמם מעריכים את חברי הגרעין של גוש־אמונים ב־1200 איש לכל היותר.

הגרעין החיצוני

את הגרעין הפנימי של גוש־אמונים עוטף הגרעין החיצוני: פעילים ומנהיגים שאינם בוגרי ישיבות־ההסדר או ישיבת מרכז הרב. אלה הם צעירים, רובם בוגרי יחידות קרביות של צה"ל, דתיים ושאינם דתיים, המאמינים בציונות נוסח גוש־אמונים והמוכנים להקדיש מזמנם, מירצם ומכספם לשם ביטוי לאמונתם זו הלכה למעשה. על החוג הזה נמנים ראשי תנועת־הנוער בני־עקיבא, דמויות בולטות ביישובים הדתיים, ומנהיגים צעירים ושאינם צעירים, צעירים מחוגי הליכוד וחברי התנועה למען ארץ־ישראל שלמה.

רמתו המיבצעית של גוש־אמונים יכולה לעורר קינאה בקרב כמה וכמה יחידות של צה"ל ומישורת ישראל, שנוצחה בכל התמודדות עם הגוש. ובעיקר בסידרת ההפגנות נגד הנרי קיסינג'ר, הסודיות של הפעולות בשמרת במין קדושה של ממש. הכוחות מוסטים ומועברים ממקום למקום במהירות מסתיעה. הקשר פועל כראוי, ואפילו מערכת־ההסברה נוחלת הצלחות גם בכל־יתקשורת הקשים להבקעה.

פעילות הגוש מתבססת על גורם־ההפתעה, כאשר גם סוג הפעולה וגם האתר שנבחר מפתיעים בכל פעם מחדש את כוחות־הביטחון.

הפעילות המיבצעית מתחלקת לשני סוגים:

- פעולות פרטיזניות, שבהן עורכות יחידות־מחץ מצומצמות־היקף, גילו המורכבות מבחורי חברי־הגוש, הפגנות, התנחלויות ועזרות אך מציקות.
- הפעולות ההמוניות, שבהן מופעלים אלפים ורבבות.

המעגל השלישי

כאן מופעל המעגל השלישי: האמונים הפעילים. הפעולה רבת־ההיקף ביותר של הגוש נערכה לפני כחצי שנה: צעדה ארץ־ישראל, לדברי ראשי הגוש, השתתפו בה 50 אלף איש. לדברי מתנגדי הגוש, השתתפו בה 20 אלף איש בלבד. האמת היא, כוודאי, באמצע, ומוכיחה כי גוש־אמונים מסוגל לקרוא למיבצעיו רבבות אנשים. הליכוד, על קהלו הנלהב של מנחם בגין, אינו יכול לרכוש בכיכר מלניי־ההסדר בליבה של תל־אביב, ויותר מאלפים בודדים. מיפלגות השמאל, על ההסעה המאורגנת של משאיות קיבוצי השומר הצעיר, הוכיחו בהפגנות־הנגד שאינם יכולים לרכוש יותר מכמה מאות מפגינים.

ממי מורכבות רבבות אלה? אין ספק כי הנוער הדתי, בניגוד להוריו שאינם מסכימים עם גוש־אמונים, נוהה אחרי הגוש ומתייצב בהמוניו כיפותיו הסרוגות. בני ההת־ישובות העובדת גילו בחודשים האחרונים את הגוש, ומנהיגותם נוכחה לפתע לדעת שהנוער נוהה אחרי הגוש. היא פתחה בבדק בית, מצטרפים אל אלה צעירי הימין, המאוכזבים מחוסר־הפעולה של המימנים המיפלגתיים. אך החוג הרחב, שעליו מסתמכים חברי הגוש בהכרזת־יהם השונות, הוא הנעלם הגדול. גוש־אמונים טוענים שרוב הציבור עומד מאחריהם. מתנגדי הגוש טוענים שכל כוחו הפוליטי של הגוש מתמצה באותן רבבות המיטיבנות לדגל, כאשר הגוש קורא להן.

יוסי ינאי

כשנפגש חנן פורת, צעיר, קצין קרבי מצטיין וכיום אחד המנהיגים המיבצעיים של גוש־אמונים, עם הרב יהודה עמיטל, הוא אמר לו: "אני רוצה לאמר לעם הזה את מי אני מייצג!"

היה זה אחרי אחת הפעולות הראשונות של גוש־אמונים, שהיכו בתדהמה את הציבור הרחב. לפתע צמח ועלה כוח פוליטי חדש, מרשים בכוחו ובממדיו, שהכניע את הממשלה והפך גורם ראשון במעלה בזירה הישראלית.

הרב עמיטל, אחד משני ראשי ישיבת גוש־עציון, והאב הרוחני של חיילי ישיבות־ההסדר — המכונה בחוגי צה"ל "הגנרל של ההסדרניקים", השיב לחנן פורת הצעיר: "לא כדאי לך!"

ואמנם, הדימוי הציבורי של גוש־אמונים הוא של גוף הכולל אלפי ורבבות לוחמים, רובם חובשי־כיפות, המוכנים לעשות כל מה שיוטל עליהם במסירות, ביעילות ובאמונה. אך אילו ידע הציבור את כוחו האמיתי של הגרעין המייסד את הגוש, היה הדבר מפחית בערכו.

החוגים הדתיים הרחבים בארץ אינם תומכים בגוש־אמונים. החוגים האורתודוקסיים הקיצוניים — אנשי אגודת־ישראל ותחומים הקיצוניים פחות, הקרויים "ותיקי המפד"ל", מתנערים מגוש־אמונים ומפעולותיו.

הגרעין הפנימי

הגרעין שהקים את גוש־אמונים, והמהווה את תשתיתו עד היום, התחלק לשניים: בני ישיבות־ההסדר

כניעת הממשלה אחרי הקריעה: המוצחים עוברים מסבסטיה לקדום כשיירה חגיגית

ובוגריהם, ובני ישיבת מרכז הרב בירושלים ובוגריה. ישיבות־ההסדר הפכו זה מכבר חלק מן הגוף של צה"ל. בני ישיבות אלה מתגייסים לצבא בצורה מאורגנת, על־פי הסכם שנעשה לפני 15 שנה בין צה"ל לחוגים הדתיים. למרות שהשם "הסדר" נלקח כאילו מהמקורות, פירושו פשוט "ההסדר בין צה"ל ובין הישיבות, על צורת גיוס בני־הישיבות לצבא".

ישיבות־ההסדר הוקמו בשיתוף עם משרד־הביטחון. כיום יש כשמונה ישיבות כאלה, הפזורות בכל רחבי הארץ. בני הישיבות מתגייסים לצה"ל כאשר הם מגיעים לגיל גיוס, משרתים משך שישה חודשים, עוברים את הטירונות והקורסים המיועדים להם, וחוזרים לישיבה לשנה תמימה. בתום השנה הם שבים לצה"ל, משרתים בו חצי שנה נוספת, וחוזרים לישיבה לשנה נוספת. בתום שנה זו הם לובשים מדים לעוד חצי שנה.

למפקדי צה"ל התברר כי כושר־הקליטה של בני הישיבה הוא הרבה מעל לממוצע של מגויסי צה"ל. אחרי התייעצות עם ראשי־הישיבות, הכין צה"ל תוכנית אינטנסיבית הרבה יותר לבני ישיבות־ההסדר. מרבית הקורסים, שבהם הם השתתפו, קוצרו, הלימודים והאימונים רוכזו בפרק זמן קצר הרבה יותר. צה"ל היה מרוצה ביגלל קיצור תקופת־האימונים, ובני־הישיבה היו מאושרים על שאינם מבזבזים עוד את זמנם.

במילחמת יום־הכיפורים, ומילחמת־ההתשה אחריה, הם התגלו כלוחמים מעולים, ובעלי מוטיבציה לאומית חזקה. מתוך כמאה לוחמים מקרב בני ישיבות־ההסדר, נפלו שמונה בקרבות.

יש גורם דתי למוטיבציה הלאומית החזקה של בני ישיבות־ההסדר בצה"ל. הם גדלו על בירכי התורה ש"מילחמתם של הגוים היא מילחמה נגד ה', ולפי שאינם יכולים להילחם נגד ה', הרי הם נלחמים נגד ישראל". חינוכם מורה להם כי "ישראל מייצג בעצם קיומו את הרעיון האלוהי של ייחוד ה' ודרכי ה' של צדקה ומישרנות. ניצחון ישראל פירושו: ניצחון הרעיון האלוהי, וכן חס

כרב וכמורה־תורה, עבר לוינגר לקיבוץ לביא, המשקיף על נוף הכינרת. הוא שהה בו ארבע שנים.

מעמדו בקיבוץ באותה תקופה אינו ברור. לדבריו, שימש חבר וכרב, כשהוא עובד כרועה־צאן. לדברי אביו, לא כיהן שם כרב ולא קיבל שכר של רב. "היו לו חובות, אך לא זכויות", כדברי האב.

מרים לוינגר לא אהבה את חייו הקיבוץ — עובדה שעמדה להשפיע על ההיסטוריה של מדינת־ישראל. גם הוריו של לוינגר לא היו מאושרים מישיבתו בלביא.

המיפנה בא בפסח 1967. אנשי מושב נחלים, מושב העובדים של הפועל המיוזרחי ליד לוד, באו ללביא כדי להציע ללוינגר הצעיר לבוא אליהם. כרב המושב, הוא הסכים ברצון, העמיד רק תנאי אחד: שיוכל לעסוק גם בענייני־ציבור, מחוץ לגייסות.

אנשי נחלים בנו לו בית נאה, הוא הסתדר בו, יחד עם ארבעת ילדיו שערך אז (ביניהם השלישית, כינרת, ששמה מזכיר את ימי ישיבתו בלביא).

אך כעבור ימים מעטים בילבד אירע המאורע ששינה את חייו וחיי המדינה — מילחמת ששת־הימים.

לוינגר עצמו לא גוייס, זו הפעם השנייה הוא החמיץ את הלחימה, בשעה שצה"ל לחם את מילחמת־ישראל, וה' צבאות הלך בראש הגייסות.

אבל למשה לוינגר לא היה כל ספק מהו רצון האלוהים. כל מה שינק בבת הוריו, ככפר־הראיה וכישיבת מרכז הרב, התפרץ עכשיו וזעק: ליישב את ארץ־ישראל השלמה.

הדבר נראה לו מובן לחלוטין: אלוהים הנחיל את הארץ לזרע אברהם, כיבושי־החושע התרחש שנית, מיצווה היא להוריש את הכנעני ולרשת את הארץ. בעיות בינה לאומיות ויחסי ישראל־ערב עניינו אותו כקליפת־השום — הם היו דבריהבל בהשוואה לדבר אלוהים חיים.

"התעוררו בי רוחות נסערות, שלא הניחו לי ימים ושבועות", סיפר לוינגר. תחילה חשב על כפר־עציון, הר קיבוץ שחזר באישר הממשלה אל המקום שממנו סולק (המשך בעמוד 22)